

GS-Voorstel

Besluitnummer

PZH-2026-896065763

DOS-2025-0002563

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde

Staten

22 september 2026

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Nadeelcompensatieverzoeken Valkenburgse Meer

Advies

1. Vast te stellen de brief aan Stichting Nationaal Smalspoor, waarmee haar verzoek om nadeelcompensatie voor de gestelde nadelige gevolgen van de verleende ontgrondingenvergunning Valkenburgse Meer d.d. 20 april 2007 voor het jaar 2025 wordt toegekend voor € 96.359,-, alsmede een bedrag van € 3.150 (ex btw) als tegemoetkoming in de deskundigenkosten en de wettelijke rente vanaf 21 oktober 2025 tot het moment van uitbetaling van voornoemde nadeelcompensatie.
2. Vast te stellen de brief aan Brasserie Buitenhuis, waarmee haar verzoek om nadeelcompensatie voor de gestelde nadelige gevolgen van de oeverval en de verleende ontgrondingenvergunning Valkenburgse Meer d.d. 20 april 2007 wordt afgewezen en het verzoek voor de gestelde nadelige gevolgen van de noodverordening wordt doorgestuurd aan de burgemeester van Katwijk op basis van de doorzendplicht uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb).
3. Vast te stellen de brief aan de burgemeester van de gemeente Katwijk over het doorsturen op basis van de doorzendplicht uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van het verzoek om nadeelcompensatie van Brasserie Buitenhuis voor de gestelde nadelige gevolgen van de noodverordening.
4. Te bepalen dat de toegekende nadeelcompensatie onder adviespunt 1 wordt verhaald op de veroorzaker van de schade.
5. Te bepalen dat de documenten bij het besluit onder adviespunt 1 en 2 (de bijlage 'SAOZ rapport Stichting Nationaal Smalspoor' en de bijlage 'SAOZ rapport Brasserie Buitenhuis') op grond van artikel 5.1, lid 1, sub c van de Wet open overheid niet actief openbaar worden gemaakt.
6. Vast te stellen de publiekssamenvatting.

Besluit GS

Vastgesteld met machtiging voor portefeuillehouder om het juridisch kader in het GS voorstel aan te passen en een adviespunt uit te breiden of toe te voegen met dat de nadeelcompensatie wordt verhaald bij de veroorzaker van de schade.

Bijlagen

1. GS-Brief aan Stichting Nationaal Smalspoor
2. GS-Brief aan Brasserie Buitenhuis

3. GS-Brief aan gemeente Katwijk
4. Verzoek om nadeelcompensatie van Brasserie Buitenhuis
5. SAOZ rapport Stichting Nationaal Smalspoor
6. SAOZ rapport Brasserie Buitenhuis

Toelichting voor het College

Ontgrondingenvergunning 2007

Bij besluit van 20 april 2007 hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, hierna “de provincie”, een ontgrondingenvergunning afgegeven voor zandwinning in het Valkenburgse Meer.

Oeverval en afgegeven noodverordening

Op 1 april 2025 heeft een oeverval plaatsgevonden aan de zuidwestzijde van het Valkenburgse Meer. Deze oeverval heeft plaatsgevonden op grondeigendom van de provincie en betrof ook deels de waterkering van het Hoogheemraadschap van Rijnland (hierna: HHR). Op advies van het HHR is er, na het incident, op 4 april 2025 op last van de burgemeester van Katwijk een noodverordening afgegeven. Daarnaast heeft HHR een noodkering aangelegd. De burgemeester van Katwijk heeft, onder een aantal voorwaarden, de noodverordening ingetrokken op 24 juni 2025. Daarbij is het gebied rondom de oeverval afgezet. Het naastgelegen fietspad is niet meer toegankelijk en hiervoor is een omleiding vastgesteld. Ter hoogte van de oeverval is het smalspoor verwijderd om instorting van het spoor in het meer te voorkomen tijdens de verdere afkalving na de oeverval. Het gevolg is dat het voor de gebruiker van dit spoor (Stichting Nationaal Smalspoor, hierna: Smalspoor) op dit moment niet mogelijk is om een rondje om het Valkenburgse Meer te rijden.

Er is een hoge mate van waarschijnlijkheid dat de oeverval is veroorzaakt door het niet naleven van meerdere vergunningsvoorschriften en door een onvoldoende zorgvuldige werkwijze tijdens de zandwinning, zoals geconstateerd door de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH). Middels eerdere besluitvorming heeft de provincie het zandwinningsbedrijf reeds aansprakelijk gesteld op basis van een onrechtmatige daad (PZH-2026-893369981).

Verzoeken tot nadeelcompensatie

Door de oeverval en de afgegeven noodverordening hebben diverse omliggende belanghebbende partijen in de loop van 2025 verzoeken tot nadeelcompensatie ingediend bij de provincie. Aangezien Smalspoor en Brasserie Buitenhuis alle vereiste financiële stukken hebben aangeleverd, kan nu op hun verzoeken een besluit worden genomen.

Bij de behandeling van de verzoeken om nadeelcompensatie heeft de provincie Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken (hierna: SAOZ) als onafhankelijke deskundige ingeschakeld. De verzoeken en de voorgestelde afhandeling worden toegelicht onder het juridisch kader.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW : € 99.509,-

Programma : Ambitie 1 - Samen werken aan Zuid-Holland
Financiële risico's : Zie hieronder.

Na het nemen van dit besluit volgt mogelijk bezwaar en/of beroep, wat invloed kan hebben op het definitieve bedrag.

Het totaalbedrag bestaat uit € 96.359,- als tegemoetkoming in de schade en € 3.150 (excl. btw) als tegemoetkoming in de deskundigenkosten en de wettelijke rente vanaf 21 oktober 2025. De wettelijke rente wordt berekend op moment dat betaling geschiedt.

Juridisch kader

Voor beide verzoeken om nadeelcompensatie is een regulier proces voor behandeling van het verzoek om nadeelcompensatie doorlopen. Tijdens dit proces is de aard en omvang van de gestelde inkomensschade rekenkundig in beeld gebracht en is nader onderzoek gedaan naar de juridische causaliteit en toerekenbaarheid en de uiteindelijke vergoedbaarheid van de schade.

De besluiten zijn tot stand gekomen aan de hand van de uitgangspunten behorende tot het stelsel van nadeelcompensatie, zoals dat is vastgelegd in artikel 4:126 Awb. Ingevolge het bepaalde in het eerste lid van artikel 4:126 Awb kent een bestuursorgaan, indien het bestuursorgaan in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade veroorzaakt die uitgaat boven het normale maatschappelijke risico en die een benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft, de benadeelde desgevraagd een vergoeding toe. Tegen deze besluiten staat bezwaar en beroep open.

Smalspoor

Het verzoek om nadeelcompensatie van Smalspoor heeft betrekking op de door Smalspoor gestelde nadelige gevolgen bij de exploitatie van haar museum, bestaande uit het verlies aan inkomsten en/of de toename van bedrijfskosten, als gevolg van de oeverval op 1 april 2025. Het verzoek stelt dat de gestelde nadelige gevolgen voortkomen uit de op 9 mei 2007 verleende ontgrondingenvergunning inzake zandwinning in het Valkenburgse Meer.

SAOZ stelt dat, op basis van de thans bekende feiten en omstandigheden, de schade van Smalspoor feitelijk is veroorzaakt door de oeverval. Deze oeverval zou vervolgens in juridische zin kunnen worden toegerekend aan de verleende ontgrondingenvergunning. Daarbij merkt SAOZ op dat deze conclusie kan worden herzien als in rechte definitief komt vast te staan dat de oeverval is veroorzaakt door het overtreden van de vergunningsvoorschriften.

SAOZ adviseert de provincie om Smalspoor een bedrag van € 96.359,- toe te kennen voor het jaar 2025. Daarbij moet wettelijke rente worden vergoed vanaf 21 oktober 2025. Ook wordt geadviseerd om een bedrag van € 3.150 (excl. BTW) voor een deskundige aan Smalspoor te vergoeden.

Wij nemen het advies van SAOZ over en maken dit integraal onderdeel van het besluit aan Smalspoor. Wel wordt een voorbehoud gemaakt voor wat betreft de beoordeling door SAOZ van de causaliteit tussen de oeverval en het naleven van de voorschriften van de vergunning ten behoeve van de zandwinning door de vergunninghouder. In het rapport van Haskoning d.d. 27 februari 2026 en de constateringsbrief van de Omgevingsdienst West-Holland d.d. 2 maart 2026 wordt geconcludeerd dat er door de vergunninghouder meerdere vergunningsvoorschriften zijn overtreden. Het is aannemelijk dat de oeverval is veroorzaakt door overtreding van de vergunningvoorschriften, omdat de overtreden vergunningvoorschriften strekken ter bescherming tegen een oeverval.

Dit is onderwerp van gesprek tussen de provincie en vergunninghouder.

Wij menen echter dat Smalspoor er niet op hoeft te wachten dat – zoals SAOZ in het juridisch kader van nadeelcompensatie stelt – in rechte definitief komt vast te staan dat de oeverval is veroorzaakt door het overtreden van de vergunningvoorschriften. Daarom gaan wij op dit moment over tot toekenning van nadeelcompensatie. Dat doet niets af aan de conclusies van Haskoning en de constatering van de Omgevingsdienst. Wij behouden ons het recht voor hetgeen reeds is uitgekeerd aan nadeelcompensatie te verhalen op de vergunninghouder.

Brasserie Buitenhuis

Dit verzoek om nadeelcompensatie heeft betrekking op de door Brasserie Buitenhuis gestelde nadelige gevolgen bij de exploitatie van haar horecaonderneming, bestaande uit het verlies aan inkomsten en/of de toename van bedrijfskosten, als gevolg van de oeverval op 1 april 2025. Dit verzoek stelt dat dit een gevolg is van de op 9 mei 2007 verleende ontgrondingenvergunning inzake zandwinning in het Valkenburgse Meer.

SAOZ stelt dat de schade van Brasserie Buitenhuis feitelijk en in juridische zin is veroorzaakt en toe te rekenen is aan de maatregelen die voortvloeien uit de noodverordening van de burgemeester van Katwijk d.d. 4 april 2025. SAOZ stelt dat de schade, gegeven de uitgangspunten van het stelsel van nadeelcompensatie, niet is toe te rekenen aan de feitelijke oeverval. Evenmin is de schade toe te rekenen aan de verleende ontgrondingenvergunning. Hierom wordt geadviseerd om het verzoek ter behandeling en besluitvorming door te zenden aan de burgemeester van Katwijk. In dit geval het beslissingsbevoegde bestuursorgaan ten aanzien van dit verzoek om nadeelcompensatie.

Nu de gemachtigden van Brasserie Buitenhuis hebben aangegeven een beslissing te wensen op het verzoek voor zover dit betrekking heeft op de oeverval en de ontgrondingenvergunning, wordt het verzoek in zoverre afgewezen. Voor zover het verzoek tevens betrekking heeft op de noodverordening, wordt dit – zoals artikel 2:3 van de Algemene wet bestuursrecht voorschrijft - doorgezonden naar de burgemeester van Katwijk, aangezien deze ter zake het bevoegde bestuursorgaan is.

Niet-actieve openbaarmaking

De documenten behorende bij het besluit onder adviespunt 1 en 2 (de bijlagen 'SAOZ rapport Stichting Nationaal Smalspoor' en 'SAOZ rapport Brasserie Buitenhuis') worden op grond van artikel 5.1 lid 1, sub c van de Wet open overheid, niet actief openbaar gemaakt. De SAOZ rapporten bevatten bedrijfs- en fabricagegegevens, betreffende de financiële bedrijfsvoering, die in vertrouwen zijn overgelegd voor de berekening van het nadeel.

Voorafgaande besluitvorming

- GS hebben op 1 juli 2025 besloten om 100.000, - euro beschikbaar te stellen om de door de noodverordening van de gemeente Katwijk gedupeerde ondernemers tegemoet te kunnen komen (PZH-2025-875882125). Dit betrof dus geen nadeelcompensatie.

Proces

Met het vaststellen van de brief zal een betalingsverplichting ontstaan richting Smalspoor voor het jaar 2025. Tegen dit besluit kan bezwaar en beroep worden ingesteld door Smalspoor.

Omdat het nadeel in beginsel doorloopt totdat het rondje om het Valkenburgse Meer is hersteld, zullen voor de opvolgende jaren aparte besluiten worden genomen, mits hiervoor een verzoek wordt ingediend. Dit kan in beginsel middels ambtelijk mandaat.

De toegekende nadeelcompensatie zal worden verhaald op de veroorzaker van de schade.

Na het nemen van de besluiten wordt de gemeente Katwijk geïnformeerd.

Participatie en rolneming

Er is geen sprake van een participatieproces. Gedeputeerden Staten nemen een besluit waarna de betrokkenen worden geïnformeerd over het besluit.

Communicatiestrategie

Er wordt een publiekssamenvatting opgesteld. Het besluit wordt gepubliceerd zonder de bijlagen 5 en 6 vanwege de niet-actieve openbaarmaking. Het besluit wordt pas gepubliceerd als betrokkenen op de hoogte zijn gesteld.